

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2018. május 15.

BIOLÓGIA

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a középszintű dolgozatok értékeléséhez

1. Kérjük, **piros tollal** javítson!
2. Pipálja ki a helyes válaszokat! Minden **pipa 1 pontot ér**. Fél pont nem adható. Amennyiben a kétpontos feladatot helyesen oldotta meg a vizsgázó, két pipát tegyen!
3. Ha egy feladatnak olyan helyes megoldása is van, mely a javítókulcsban nem szerepel, kérjük, hogy a javító fogadja el. Így járjon el a szinonim kifejezések esetében is (például *kloroplasztisz – zöld színtest*)!
4. A megoldókulcsban **ferde vonallal (/)** jeleztük az egymással egyenértékű helyes válaszokat.
5. A feladat végén a szürke mezős táblázatban **összesítse a pontszámokat!**
6. A teljes feladatsor végén az összesítő táblázatba írja be az egyes feladatoknál elért pontszámokat, majd ezek összegeként az **összpontszámot!**
7. Az **összpontszám 1,25-dal szorozva** határozza meg **Az írásbeli vizsgarész pontszámát**, melyet a feladatlap utolsó oldalán a felső táblázat megfelelő sorába kell beírni.
Ha az így kiszámított pontszám nem egész szám, akkor a feladatlap utolsó oldalán, az alsó táblázat első oszlopába a kerekítés szabályai alapján kapott értéket kell beírni.
8. Ha az a feladat, hogy a vizsgázó **egész mondatban fogalmazzon** – például az indoklásoknál, magyarázatoknál – csak nyelvileg helyes mondatok fogadhatók el. Kérjük, hogy a **helyesírási hibákért ne vonjon le pontot**, de az **értelemzavaró fogalmazást ne fogadja el!** Egymásnak ellentmondó válaszok nem fogadhatók el.

Eredményes munkát kívánunk!

I. Hiúz és zsákmánya

10 pont

A feladat a követelményrendszer 3.4.2. pontja alapján készült.

Fotó: eredeti (Ljubljana, Természettudományi Múzeum)

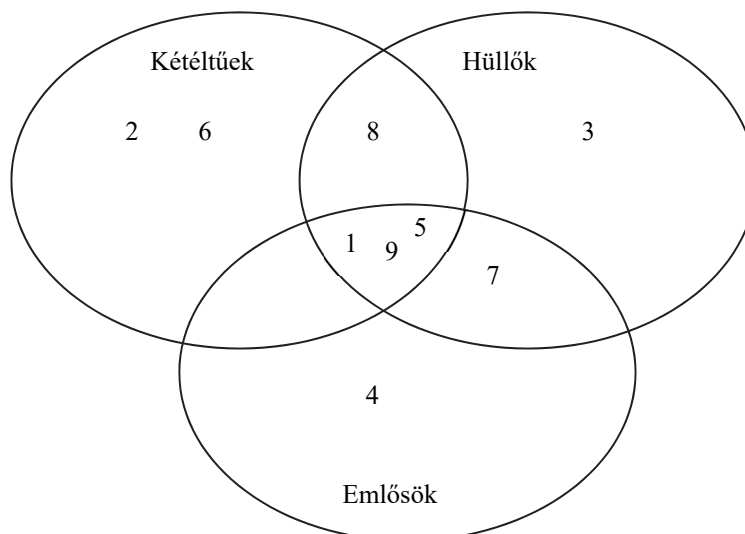
1. C	1 pont
2. B	1 pont
3. B	1 pont
4. C	1 pont
5. C	1 pont
6. A	1 pont
7. D	1 pont
8. C	1 pont
9. D	1 pont
10. A	1 pont

II. Gerincesek keringése

9 pont

A feladat a részletes követelményrendszer 3.4.2. pontja alapján készült.

Minden jó helyre írt sorszám 1 pontot ér.

III. Magok és csírázás

9 pont

A feladat a részletes követelményrendszer 3.4.3. pontja alapján készült.

1. A, D	2 pont
2. B, D	2 pont
3. hidrolízise	1 pont
4. csíranövény	1 pont
5. oxidációja	1 pont
6. szén-dioxid	1 pont
7. D	1 pont

IV. Véradás

10 pont

A feladat a követelményrendszer 6.2 pontja alapján készült

1. Lehetséges, hogy Zoltán 0-vércsoportú,
amennyiben az apa és anyja is hordozták a 0-vércsoport allélját /
(és ezt az allélt adták át neki)	1 pont
1 pont
2. Zoltán lehet A-vércsoportú,
feltétele, hogy az anyja heterozigóta B legyen /
az anyától a recesszív allélt kapja.	1 pont
1 pont
3. anyja: B0 (heterozigóta) vagy BB (homozigóta);
apa: A0 (heterozigóta) vagy AA (homozigóta);	1 pont
1 pont
4. József Zoltánhoz hasonló eséllyel adhat vért 0 -vércsoportúnak. / Nem tér el.
Indoklás: testi kromoszómán (autoszómán) öröklődik az AB0-vércsoport /
azonos eséllyel kapja bármelyik allélt tartalmazó kromoszómát bármelyik szülőtől.	1 pont
1 pont
5. A 0-vércsoportú személy vérében / vértestjein nincs „A” antigén,
ezért ha ilyen vért kapna, antitesteket termelne ellenük és kicsapná azokat. /
A 0-vércsoportú vérben levő antitestek kicsapják az A-vércsoportú
vörösvérsejteket.	1 pont
1 pont

V. Anyag és energia

6 pont

A feladat az érettségi követelmények 3.3.3. és 5.4.1. pontjai alapján készült

1. a	1 pont
2. b	1 pont
3. D	1 pont
4. A lebontókat, melyek átalakítják az elhalt élőlények szerves anyagait, így azok újra
felvehetőek lesznek a növények számára. (Másként is megfogalmazható.)	1 pont
5. B és C	1+1 = 2 pont

VI. Öröklésmenet **5 pont**

A feladat a követelményrendszer 6.2.1. pontja alapján készült.

1.	II/5. és II/6.
Aa és Aa	1 pont
1 pont
2.	Aa és aa	1 pont
3.	0 %, mert a gyermekek anyjuktól csak a domináns, egészséges allélt kaphatták.	1 pont
1 pont

VII. Hasnyálmirigy **11 pont**

A feladat a követelményrendszer 2.1., 4.1., 4.8.4., 6.1.3. pontjai alapján készült.

Ábra: <http://www.egeszsegkalauz.hu/maj-es-epebetegsegek/a-hasnyalmirigy-betegsegei>

1.	hasnyálat	1 pont
2.	középbél / patkóbél / vékonybél	1 pont
3.	glükóz / szőlőcukor	1 pont
4.	inzulint	1 pont
5.	vérbe	1 pont
6.	növekedése / emelkedése	1 pont
7.	szerv: máj
emésztőnedv: epe
zsírok / olajok / lipidek	1 pont
1 pont
1 pont
8.	A daganat / rák ellenőrizetlen sejtosztódás.
A rosszindulatú daganat (a véráram /nyirokkeringés útján) áttéteket képez a szervezet más pontjain is.	1 pont
1 pont

VIII. Magcsákó **11 pont**

A feladat a követelményrendszer 1.1., 3.4.1.; 6.3.1-2. pontjai alapján készült.

Ábra forrása: Bánkuti-Both-Csorba-Horányi: A megőrzött idő.

<http://mek.oszk.hu/16800/16816/>

1.	(Karl von) Linné
Az előtag a nemzetségre,
az utótag a faji jellemzőre utal.	1 pont
1 pont
1 pont
2.	A rovarok, erre a feltűnő szíromlevelek utalnak.	1 pont
3.	A fás szárban zárul a kambiumgyűrű / osztódó szövet,
ami egységes / évgyűrűs farészt, valamint háncsrészt hoz létre.	1 pont
1 pont
4.	A háncsrész / rostacsövek.	1 pont
5.	Hűvös / hideg klíma / hosszú tél.	1 pont
6.	Fokozatos felmelegedés zajlott le (a jégkorszak véget ért).	1 pont
7.	A hegyvidékek egymástól távoli hideg területein maradtak fenn az egykori nagy kiterjedésű faj populációi.	1 pont
8.	Ha kölcsönös beporzásuk nem hoz létre szaporodóképes utódot, külön fajba tartoznak.
Elfogadható a pozitív válasz is (szaporodóképes utódot hoznak létre, tehát egy fajba tartoznak), bár növényeknél nem ritka a hibridizáció.	1 pont

IX. Járványok

9 pont

A feladat a követelményrendszer 3.1.1., 4.8.5., 5.1. pontjai alapján készült.

1. cseppfertőzés (köhögés, tüsszentés) / szennyezett víz, táplálék /
testi érintkezés (nemi betegségek) / fertőzött tűk (drogok) /
élősködő állatok (szúnyog)
Bármely két terjedési mód megnevezése: 1+1 = 2 pont

2. Evés előtti kézmosás / paraziták elleni védelem / tüsszentés zsebkendőbe
Bármely higiénés rendszabály megnevezése. 1 pont
3. B 1 pont
4. A 1 pont
5. C 1 pont
6. A 1 pont
7. B 1 pont
8. Mutációval új, fertőzőképes változatok (törzsek) jönnek létre /
a meglévő kórokozók genetikai anyaga újrakombinálódik.
Másképpen is megfogalmazható. 1 pont